

Konzultace – odpovědi na dotazy seniorů

Odvoz na vyšetření a zvýšení důchodu pro bezmocnost

„Kdo mně napíše odvoz na vyšetření do nemocnice? Obvodní nebo jiný doktor? Mám již 78 let a autobusem nebo tramvají bych to nezvládla. Potřebuji sanitku. Také bych se chtěla zeptat, kolik teď činí zvýšení důchodu pro bezmocnost? Dostávám k důchodu 476 Kč měsíčně“.

P.J., Pardubice

Odvoz sanitkou na vyšetření do nemocnice by měl pacientovi předepsat jeho obvodní lékař. Ten zná jeho zdravotní stav nejlépe a ví, zda je či není schopen se dopravit do nemocnice sám. Odvoz z nemocnice by měl napsat lékař, který pacienta propouští.

Ke zvýšení důchodu pro bezmocnost je třeba uvést, že bylo naposledy zvýšeno v návaznosti na zvýšení životního minima od 1.1.2006. Od něho se jeho výše odvozuje. Vy uvádíte, že dostáváte 476 Kč. Tato částka se však neshoduje s tím, jak byla tato dávka zvyšována. Od ledna 2005 byla při částečné bezmocnosti zvýšena na 472 Kč a od ledna 2006 o 8 Kč na 480 Kč. O tuto výši měl již být váš důchod tedy zvýšen. Zvýšení prováděla Česká správa sociálního zabezpečení v Praze automaticky bez žádosti a současně zasílala rozhodnutí o valorizaci této částky. Doporučuji vám obrátit se na okresní správu sociálního zabezpečení v místě vašeho bydliště, příp. přímo napsat na Českou správu sociálního zabezpečení, Křížová 25, Praha 5, PSČ 225 08. Nezapomeňte uvést rodné číslo.

Pokud jde o převážnou bezmocnost, byla od 21.1.2006 zvýšena o 16 Kč z 944 Kč na 960 Kč měsíčně, a o úplnou bezmocnost, o 30 Kč z 1770 Kč na 1800 Kč měsíčně.

Od 1.1.2007 má nabýt účinnosti nový zákon o sociálních službách, kterým se zavádí příspěvek na péči poskytovaný bezmocné osobě. Ten má nahradit zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou bezmocnou osobu.

Měly by ženy pobírat důchod po bývalém manželovi?

„Čtu vaše webové stránky. I když tato rubrika je věnována právním konzultacím, myslím, že můj příspěvek se sem také hodí. Týká se totiž vdovského důchodu. Považuji za velkou nespravedlnost, že jedna žena celý život hospodaří společně s manželem, takže to má z hlediska nákladů podstatně jednodušší, zvláště, když muži mají většinou i vyšší platy, a ještě po jeho smrti dostane vdovský důchod, a druhá žena, která žije sama, protože se s ní manžel rozvedl a má to proto po všech stránkách podstatně těžší, po manželovi vdovský důchod nedostane. A to i když vychovala děti. Myslím, ženy, které měly v životě smůlu a muž je opustil, často s mladší ženou a v době, kdy ony již vzhledem k věku nemohly pracovat a byly odkázány pouze na svůj často jen podprůměrný důchod, by měly po bývalém manželovi dostávat vdovský důchod.“

A.B., Hradec Králové

Zákon č.155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který upravuje nárok na vdovský důchod a další dávky důchodového pojištění, těžko může řešit finanční zajištění osamělých žen tím způsobem, že jim přizná vdovský důchod po bývalém manželovi. Účelem systému důchodového pojištění je zabezpečit pojištěnce ve stáří, tj. při dovršení důchodového věku, při plné nebo částečné invaliditě nebo při ztrátě živitele a v určitém rozsahu také při bezmocnosti. Jiné sociální situace neřeší, neboť jde o pojistný systém. Proto náleží vdovský důchod po manželovi. Jak se dříve říkalo „při ztrátě živitele rodiny“. Nenáleží po bývalém manželovi, neboť úmrtím bývalého manžela k žádné ani částečné finanční újmě u bývalé manželky nedochází. Ledaže by na něho byla např. vzhledem ke svému špatnému zdravotnímu stavu závislá i po rozvodu výživou a soud by mu uložil z toho důvodu platit jí výživné. V těchto výjimečných případech vdovský důchod po určitou dobu náležel i po bývalém manželovi. Zákon č.155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, však již umožňuje vdovský důchod pouze po manželovi.

Vdovský důchod má pomoci vdově zejména bezprostředně po úmrtí manžela překonat z finančního hlediska obtížnou situaci, do které se úmrtím manžela dostala. V další době, po

uplynutí jednoho roku od smrti manžela, po kterou náleží vdovský důchod v zásadě bez dalších podmínek, má na vdovský důchod nárok pouze jsou-li na její straně důvody, pro které nemůže být výdělečně činná. Zákon je uvádí taxativně. Nárok na vdovský důchod má i po „jednorozčím pobírání“ důchodu např. vdova, která pečuje o nezaopatřené dítě, nebo o úplně nebo převážně bezmocnou osobu, nebo která je plně invalidní nebo která dosáhla 55 let věku nebo důchodového věku, je-li nižší.

Pokud je osamělá žena v nepříznivé sociální situaci, měla by se obrátit na příslušný sociální odbor na obci nebo městské části, který by posoudil její sociální a finanční situaci a poskytl jí peněžní nebo věcné dávky k zajištění její výživy a dalších základních životních potřeb.

Je diskutabilní, zda je vdova po manželovi vdovským důchodem po něm zvýhodněna. Vedla s ním před jeho smrtí společnou domácnost a na všech nákladech se společně podíleli. Také nemusí být a často není pravdou, že osamělá žena je na tom finančně hůře, než provdaná, resp. ovdovělá. To je také jeden z důvodů, proč např. nový zákon o nemocenském pojištění, který nabude účinnosti dnem 1.1.2007, již nezvýhodňuje osamělou matku, když stanoví, že i neprovdaná, rozvedená, ovdovělá nebo z jiného vážného důvodu osamělá žena má nárok na peněžitou pomoc v mateřství pouze po dobu 28 týdnů jako každá provdaná žena, která porodila dítě, a ne již 37 týdnů, jak je tomu podle stávající právní úpravy platné do 31.12.2006.

Na výchovu dětí pamatuje u žen důchodový zákon nižším důchodovým věkem těchto žen pro vznik nároku na starobní důchod. A to bez ohledu na to, zda jsou či nejsou osamělé.

JUDr. Zdeněk Hájek